

FOAIA DIECEZANĂ

Organul eparhiei ortodoxe române a Caransebeșului

..... APARE DUMINECA

Prețul abonamentului:
Pe un an 36 coroane (18 Lei)
Pe jumătate de an 18 " (9 ")
Pe un pătr r de an 9 " (4 ")
Un număr 70 fileri (35 bani)

Manuscrisurile, cărțile, revistele, publicațiile periodice sau ziarele cari au schimbul cu „FOAIA DIECEZANĂ”, se trimit pe adresa: V. LOICHITA, redactor în Caransebeș, iar banii de prenumărătoare și inserțiuni administrației „Tipografia și Librăria diecezană” în Caransebeș (Județul Caraș-Severin), Telefon Nr. 30. Manuscrisurile nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor:
Pentru publicațiuni oficiale, concursuri, edicte etc. publicate de 3 ori, dacă conțin până la 150 de cuvinte 20 cor., până la 200 de cuvinte 25 cor., de aci în sus 30 cor.

Serbările noastre

**Despărțirea Î. P. S. mitropolit primat
Dr E. Miron Cristea de obștea credin-
cioșilor din Caransebeș.**

După o muncă rodnică de 10 ani, P. S. nostru episcop Miron, fiind ales de mitropolit primat al țării românești, ne părăsește...

Ne părăsește în clipa, când, în noua noastră formațiune de stat cu viitoarea noastră nouă organizație bisericească, putea mai curând să desăvârșească opera începută de marii săi înaintași, doi vrednici vlădici ai Caransebeșului, și continuată de P. S. Sa cu multă inimă și dibăcie în viforosul timp al arhipăstoriei sale.

Ci prevedința a voit altfel...

Luându-ne cununa capului nostru, voiă să împodobească cu ea fruntea întregii bisericii românești...

Deie bunul Dumnezeu, ca în noul tron ce-l urea, să fie întâmpinat cu aceeaș dragoste, cu care l-am îmbrățișat noi, când a coborât în mijlocul nostru...

Fără aceasta dragoste, drumul va fi greu și mult ostenitor...

Noua activitate a Î. P. S. Sale o dorim *mănoasa și biruitoare* într-o preamărire a Dumnezeului părinților nostri și a patriei țarie!

Indată după investirea sa de primat al României întregite, gândul cel dintâi l-a alergat la iubii săi fii sulletești dela modesta catedrală episcopala a Caransebeșului, din mijlocul carora s'a înalțat așa de sus și cu cari voiă să-și petreacă și să-și împărțese bucuria cea mare ce l-a ajuns în preajma sarbătorii Nașterii Domnului de a fi primul priuut al tuturor Românilor, întocmai precum, odinioară în ajunul Nașterii dela 1864, l-a ajuns bucuria pe marele nostru Șaguna, de a fi primul mitropolit al reînălțatei vechii noastre mitropolii.

Vestea reîntoarcerii arhierelui și stăpânului a umplut orașul.

Porțile reședinței episcopale sunt deschise, viața pulsează, se desfăce vesela în vestibul, pe trepte, în

apartamentele vlădicești, căci stăpânul a sosit.... ca să se despărta pentru totdeauna de ceice l-au ales cu nădejdi de bine și l-au întronizat la 1910, cu aceea caracteristica a bănașenilor, ce se numește: insulețire, sinceritate și caldura inimilor bune, ca pe un prinț...

Cei dintâi, bine înțeles, cari au ținut să-și depună omagiile lor în fața Î. P. S. Sale, au fost sfetnicii săi, conzistorul și dascălii institutelor centrale, cu cari toți a muncit un deceniu și în rău și în bine... și în clipe de plumburie restrise ca în vremurile de grea apărare a instituțiilor noastre culturale înainte și mai ales în cursul războiului, și în clipe de luminoasă, înviorată și trandafirie bucurie în zorii învierii și mântuirii neamului românesc.

În prezința ajutorului Nașterii Domnului, sub conducerea I. P. C. Sale vicarului și arhimandritului Filaret Musta, la ora 12 din zi, se prezintă în salonul de primire al reședinței episcopale membrii Conzistorului și profesorii institutelor diecezane spre a-și exprima felicitările lor din incidentul alegerii episcopului Caransebeșului de primul mitropolit primat al tuturor Românilor. În numele tuturor vorbește Î. P. Cuviosul vicar și arhimandrit *Filaret Musta*, talmăcind bucuria slujbașilor din centru de a vedea înalțat la cea mai înaltă treaptă ierarhică din biserica română pe Î. P. S. Sa, dorindu-i sănătate, țarie, iubire de adevăr și dreptate într-o fericită conducere a năii mari ce prin încrederea obștei românești a fost chemat s'o conducă.

Î. P. S. Sa mitropolitul primat Dr E. Miron Cristea răspunde cu vădită duioșie, că nu se despărte de iubii săi fii sulletești din eparhia sa cu durerea de a rupe firile legaturilor și a nu mai colabora cu dânsii, ci prin alegerea sa de mitropolit primat, crede, că dintr'un cerc de activitate mai larg l-se va da prilej și pe mai departe de a ajuta și a povătuși spre bine și fumos fosta sa eparhie, din a cărei iubire s'a învrednicit de a purta mitra de vlădică român și a urea în zilele de azi treptele mitropoliei de Ungro-Vlahia.

A doua zi, ajunul, ne prindea cu pacea inimilor bune și cu veselia așteptării colindătorilor, cu colinda colinda lor dulce... ce se înscripa și ni tremura în uși... și cu duioșia sərbătorilor de mâne și poimâne, de a căror praznuire eră legată și despărțirea iubitului arhieriu de păstorii săi.

Cu legitima mândrie dar și cu mult regret așteptă mic și mare sərbătorile Crăciunului. Slujă doar' prima sa liturgie noul mitropolit primat al Țării românești, și ultima sa liturgie oficială ca cap al diecezei noastre, în modesta catedrala a Caransebeșului.

În ziua primă a Nașterii Domnului (Miercuri în 25 Decembrie), catedrala eră arhiplină cu credincioșii par-

hiei caransebeșene. De față erau demnitarii tuturor oficiilor de stat.

În sunet de campane și în cântarea clericilor, precedat de înaltul cler, își face intrarea în catedrala noul mitropolit primat.

Pe amvon îmbrăcarea se face repede, și înainte de începutul sântei liturgii, Î. P. S. Sa ca o expresie a bucuriei sale de a fi ales de primul mitropolit primat al României Mari, ține să împărtășească din prisosul aceleia fărâmi de meritată bucurie și altor doi băbtași distinși pe terenul vieții culturale a neamului românesc din aceste părți, unul bisericănos valoros cu un uriaș tremur asiduă de peste trei decenii pe țărâmul

național bisericesc, și tocmai pentru această activitate al Caransebeșului încă în 1909, dar necomplet înțrigă și denunțări detestabile și urâte ale țării de grea urgie de pe capul bieteii noastre bisericești românești dintre anii 1908—1909, iar celalalt un vrednic apostol al școlii românești și un cald părinte al educației noastre naționale.... Sunt acești distinși: P. C. Sa protosințelul **Dr Iosif Tr. Badescu**, asesor referent în senatul nostru bisericesc hirotesit în achi- mandrit și parintele diacon **Sabin Evușian**, directorul liceului „Traian Doda” din loc, hirotesit în protodiacon.

Decursul sântei liturgii, cu rezponzoriile măiestre ale corului „Reuniunii de cântări” din loc, a fost dintre cele mai solemne, iar polichroanele pentru Rege și Regină, ridicate pe aripile protodiaconilor Dr. C. Cornean și S. Evușian spre înălțimile cerești, compuse anume de mitropolitul primat cu prilejul petrecerii Suveranilor în vara anului trecut în Sibiu, într-o formă unică de frumoasă:

„.....*Multstăpânitorului nostru Domn FERDINAND ICelace a reinuiat țarg lui Negru Vodă dela Olt și istoricul Maramurăș al lui Dragoș Vodă, — dă-i, Doamne, zile îndelungate....*” și

„.....*Slăvitei noastre Doamne și Regine MARIA, — ajutătoarea celor săraci și în suferințe, alinătoarea de dureri a celor răniți și pe patul de moarte, ocrotitoare artelor, a științelor și a tuturor mișcărilor nobile pentru progresul obștesc, — dă-i, Doamne, multumire, sănătate, și o păzește pe Ea întru mulți fericiți ani!*”

au făcut și au lăsat impresiunile cele mai adânci asupra credincioșilor.

A doua zi de Crăciun (Joi în 26 Decembrie), Î. P. S. Sa a hirotesit întru protopresbiteri onorari pe presbiterii S. Sandru, zelos și constiențios muncitor în administrația centrală a episcopiei și pe G. Ietrescu, vestitul cântăreț al Banatului nostru, care cu dulceața vocii sale, ca profesor de tipic și cântarea bisericească la institutul pedagogic și teologic al diecezei, a făcut timp de aproape jumătate de veac educația preoților și învățătorilor nostri cântăreți, mângâitorii în năcazuri ai neamului nostru dela sate, cu melodiile dulci ale cântărilor noastre bisericești, învățate dela Cuceuzelul nostru din Caransebeș.

Cătra sfârșitul sântei liturgii Î. P. S. Sa, luându-și rămas bun dela credincioșii săi, rostește următoarea cuvântare:

Iubiți fi sufletești!

În 21 Noembrie anul acesta s'au implinit 10 ani decând în această sfântă biserică am fost ales episcop al eparhiei Caransebeșului; iar la 10 Mai viitor voi fi

10 ani, decând cu festivități rare am fost instalat în acest scaun arhieresc.

Acest tron episcopesc mi-a dat puțința, a mă face tot mai bine cunoscut nu numai între marginile eparhiei, ci înaintea întregului neam român. Și este foarte semnificativ, că cea mai îndepărtată provincie românească Basarabia, a fost locul care, în cursul războiului a lansat mai întâi ideea alegerii mele de mitropolit primat. Și este tot atât de semnificativ, că încă în primele zile ale investirii mele cu tolgagul de mitropolit am dat primele mele litere de gramată mitropolitană ierarhului așezat arhiepiscop pentru Basarabia.

Astfel simțesc în sufletul meu o preaplăcută datorință, ca tocmai dela acest loc, care în seara înălțării mele mi-a oferit fuscetul cel mai puternic, să mă închin cu evlavie în fața prevedinței Dumnezeiești și să aduc mulțumirile mele milostivului Dumnezeu, carele după cuvântul Psalmistului „... *m'a încins cu putere, și desăvârșită a făcut calea mea* ... și pe înălțimile mele *m'a pus,*” iară cu dreapta sa *m'a sprijinit și m'la să m'a ridicat*” unde mă aflu astăzi.

Proșternerea mea sufletească, plină de recunoștința față de dreptul Dumnezeu, trebuie să fie cu atât mai adâncă, cu cât ea liu de țaran fără avere deosebită, fără sprijin, fără protecție, fără legături prin muncă proprie mi-am câștigat simpatia atât a factorilor celor mai înalți și hotărâtori, precum și a maselor largi ale poporului, carim'au așezat pe cel mai înalt loc de cap al întregii biserici române din România-nouă.

În cursul celor 10 ani de arhipăstorie în această episcopie, am condus afacerile bisericești, școlare, financiare și sociale între cele mai grele împrejurări, la cari s'au asociat și două mari forțe elementare, anume nemai pomenitul potop, ce s'a deslănțuit peste acest frumos colț de țară românească cu pagube de multe-multe milioane și cu multe jertfe de oameni; iară jumătate din acest deceniu l-a ocupat crâncenul război mondial, a cărui urmări și mizerii nici azi nu le pot învinge toți factorii țării.

Sf. Apostol Pavel zice, ca: „*Nouă nu ne este lăsat a ne lăuda, decât întru neputințele noastre*”.

Deaceea nu voiesc să fac însumi o reprivire asupra trecutului de 10 ani, — căci oricât m'ași sili a fi scurt — totuși s'ar prea lungi cuvântul meu. Astfel sa lăsam, ca istoria nepărtinitoare să facă la timpul său judecata dreaptă asupra activității noastre, din această eparhie.

Din parte-mi amintesc numai, că dacă în cursul activității mele adeseori foarte încordate și amenințate de valurile cele mai șoviniste dintre Scyla și Carybdis, voi fi făcut și greșeli, aceasta este preafiresc, căci *acela și greșește care lucrează*; iară Apostolul Pavel în serioarea sa cătră Evrei spune „*că tot arhierul se învârtă între oameni și se rănduește pentru oameni întru cele ce sunt ale lui Dumnezeu*”, tocmai ca mai bine să poată înțelege năcazurile omenești „*fiindcă — precum zice apost. Pavel — și el este cuprins de neputințe*”.

Am însă coștiința împăcată, că atât aici cât și în alte părți pe unde am muncit, pururea m'am năzuit a face numai bine, ca în mod constient rău n'am făcut nimenui, îndemnat de cuvintele evanghelistului Ioan, „*că binele este dela Dumnezeu, iară cine face rău acela n'a văzut pe Dumnezeu*” (III. Ioan); dincontra — precum o știți toți — am fost pururea omul păcii atât aici cât și în alte părți.

Chiar și în timpul recenteii mele petreceri la București m'am năzuit a crea o platformă de apropiere păcnică a luptelor politice adeseori atât de înviersunate

și aceasta (înuta a mea) pot afirma -- că nu puțin a contribuit la unanimitatea alegerii mele de mitropolit primat, împlinindu-se prin aceasta cuvântul Psalmistului, când zice: „*Omni pacii are viilor*”.

Iubiți credincioși!

Un învățat român a zis odată: „Ca modestia exagerată încă este un fel de nemodestie”.

De aceea cu acest prilej nu pot retăcea faptul, cum glasul meu de mângâiere a turmei mele în împrejurări atât de grele ca nici odată și cuvintele mele de însuflețire în clipe de grea cumpănă au trecut de mult hotarele înguste ale eparhiei Caransebeșului și au devenit glasul de mângâiere și încurajare a unui neam întreg. Când suflă mai aspru vântul de primejdie pentru poporul nostru, care-l amenință cu cutropire și chiar cu pierire, pe vremea lui Brest-Litowsk, atunci și alte dați glasul arhiepiscopului nostru a devenit mai puternic și mai îndrăznel, încă iubiți credincioși, -- voi înșiva adeseori Vă întrebați cu mirare: „*Cum nu se teme episcopul nostru de vorbește atât de îndrăznel*”. Da! De temut, nu m'am temut, căci a fost trebuință arzătoare de mângâierea mea; dar în 2 rânduri am stat în fața celei mai mari primejdii, ce poate amenința pe un episcop. De primul caz m'a scăpat cuminența fostului nostru împărat, -- carele simțind că se clatină tronul propriu -- nu a mai admis a se face pași contra unui episcop, ce de altcum nu făcea alta, decât -- după vorba lui Mircea cel bătrân -- „și apără sărăcia și nevoile și neamul”. Iară a doua oră m'a scăpat pretenția unui bun creștin dreptcredincios, dar neromân, și mai la urmă -- când era să ajung în temnița dela Seghedin -- m'a mântuit capitularea la timp de Bulgarilor.

Iubiți Ascultători!

Prin glasul meu -- care adeseori a răsunat în aceasta sfântă biserică precum și în multe alte ținuturi ale eparhiei noastre, unde am cercetat pe credincioșii mei din sat în sat, din cătun în cătun, din crâng în crâng -- ba adeseori și acasă, la vetiele lor -- am voit să vărs în sufletul Vostru schinte din propriul meu suflet, din propria mea însuflețire; și lacrimile răsărite adeseori în ochii Voștri și a altora au fost pentru mine cea mai mare răsplata a ostenelelor și suferințelor mele mai ales sufletesti, cari pentru Voi mi-au încărunit pielea negri încă înainte cu 10 ani. Deaci înainte glasul meu poate nu va mai avea ocaziune a Vă vorbi nemijlocit. Cei drept, Voi rămâneți și pe viitor în legătură duhovnicească și canonică cu mine, dară bunul Dumnezeu a voit, ca turma mea de preste 400.000 din eparhia Caransebeșului să mi-o sporească cu mult preste 12 milioane suflete. Astfel o misiune mai mare și mai grea, ma chema din mijlocul fostei mele episcopii, încât trebuie să ma despart de Voi și de turma eparhiei Caransebeșului.

Și când cu inima înduioșată, ca a unui părinte, care cu sinceritate și-a iubit turma -- vă zic „rămăși bun”, vă zic „adio” -- am cătră voi și 2 cereri. Una, să-mi păstrați o plăcută amintire și acea iubire, care eu am avut-o și o am față de Voi. A doua oră Vă cer, ca precum m'am rugat eu lui Dumnezeu pentru Voi, să Vă rugați și Voi lui Dumnezeu pentru mine, ca să-mi ușureze sarcina grea, care s'a așezat pe slabii mei umeri, ca astfel mai ușurat să pot munci cu drag pentru binele și întărirea tronului, a țării și a neamului, din care facem parte. Iar acum să rămâneți sănătoși.

Binecuvântările mele și ale părintelui nostru din ceruri să Vă însoțească pe Voi și pe toți fiii fostei mele episcopii acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

La cuvintele arhieresti, P. O. D. protopresbiter al Caransebeșului *Andrei Ghidiu*, răspunde cu un strălucit cuvânt de adio în numele credincioșilor din eparhia Caransebeșului astfel:

Înalt Preasfințite!

Fie-mi permis ca cuvântul meu de acum să-l împletească din însăși cuvintele Înalt Preasfinției Tale!

Acuși se împlinesc zece ani, când -- dat mi-a fost -- ca la portalul acestei sfinte biserici, să Vă întâmpin tocmă în momentul când a-ți făcut triumfală intrare în acest dumnezeesc și sfânt lăcaș.

Cu prilejul acelei întâmpinări glăsuim-am sărbătorească declarație, că noi asemenea popoarelor din vechime în locul hainelor, ne prosternem inimile. În locul stălpărilor, pe cari le purtau popoarele la intrarea triumfală în Ierusalim a dulcelui nostru Răscumător, noi purtam pe fețele noastre iubirea. V'am primit cu aceste semne rugându-Vă ca în schimbul lor, asemenea tradiționalului „Amfion”, carele cu glasul său a prefăcut pietrele într'un zid puternic în jurul Thebanilor, să ne prefăce-ți și pe noi -- căci așa erau vremile pe atunci -- într'un zid puternic în jurul Înalt Preasfinției Voastre, ca așa Înalt Preasfinția Voastră să fiți al nostru și noi ai Înalt Preasfinției Voastre.

Dacă m'am învrednicit, ca la acest sărbătorească moment să iau cuvântul, îndrăznesc să Vă spun, că glasul reprezentanților legali ai clerului și poporului din dieceza de Dumnezeu scutită a Caransebeșului -- când la 21 Decembre 1909, V'au așezat în acest modest tron arhieresc -- a fost glasul mergătorului înainte -- după cum singur recunoașteți -- care a pregătit cu siguranță calea cătră mărețul tron al mitropolitului primat.

Modestul tron acesta V'a ridicat la înălțimea tronului de mitropolit primat și exarh al plaiurilor!

Avem acum durerea să ne părăsim!

Înalt preasfinte părinte!

Fie-mi permis să Vă spun smerita noastră judecată! Când Vă vedeam în acest modest tron arhieresc, erați *podoaba bisericii*; când slujați la sfântul pristol, erați *frumsețea altarului*; de câte ori urcați acest amvon, erați *mângâerea poporului*.

Vă rugăm, Înalt Preasfinte părinte, ca podoaba, frumsețea și mângâierea pe cari le duceți acum, să ni le restituiți în cel mai vrednic mod.

Și acum la despărțire dați-ne voie ca întocmai cum a fost la întâmpinare, să ne prosternem de nou inimile și să Vă rugăm ca dela tronul mitropolitului primat să fi-ți sincerul interpret al eparhioșilor, pe cari îi lăsați.

De câte ori veți trece peste Dâmbovița, să Vă aduceți aminte de frumoasa vale a Murășului de sus.

Mie dați-mi voie ca să mă fac tălmăcitorul credincioșilor din eparhie și să Vă doresc calea, în carea mergeți să Vă fie presărată cu flori și lauri și succesele, ce le veți obține din noul tron al mitropolitului primat, sărev erse darurile și binecuvântarea sa și asupra noastră.

Înalt Preasfinte stăpâne!

Datină era la popoarele din vechime, cu deosebire la Asirieni și Babiloneni, ca odată în an să se stângă focul în întreaga împărăție și să nu se afle decât numai în un singur loc, la un singur om, la împăratul, dela care trebuia unul fiecare să iae scânteia. Tot asemenea datina a fost și la creștinii din Ierusalim ca în noaptea stinței invieri să se iac lumină numai dela sfântul mormânt al Domnului, căci numai acolo era lumină.

Întru simbolul dumnezeieștei lumini, Vă predau această lumină cu deviza: ca așa să lumineze lumina

ta înaintea oamenilor, ca văzând faptele tale cele bune să se preamărească pe Tatăl cel din ceruri; pentruca așa să se plinească cuvântul ce zice: „Veniți ca să luați lumină din lumină” și în tine, pentru ca să se plinească iarăși cuvântul poetului, că atunci când vei fi întrebat de Dumnezeușul judecător: ce ai făcut pe acest pământ, să puteți răspunde cu liniște „pre Tine Doamne Te-am preamărit și lumina am răspândit”. Amin.

În aceeași a doua zi de Crăciun la ora 12 din zi, înaltul Prelat a primit în reședință sa toate autoritățile bisericești, militare și civile, precum și toate corporațiile și societățile culturale din localitate, cari prin deținuți anume, 10 la număr, au ținut să-și ieie adio principele bisericii românești, implorându-i scutul utorul înalt.

1. Seria deputațiilor o deschide confesiunea catolică în frunte cu canonicul *Bappert*, care aduce felicitările credincioșilor săi, urându-i noroc și mult spor în noua demnitate bisericească. Î. P. S. Sa mulțumește pentru caldele simpatii ce i-se aduc din partea confesiunii romano-catolice.

2. Confesiunea izraelită o reprezintă o deputațiune condusă de avocatul *Dr E. Roth*, cerând scutul evreilor. Î. P. S. Sa răspunde, că precum în trecut așa și în viitor va fi cu dreptate față de toate confesiunile țării.

3. Corpul ofițerilor îl conduce *colonelul Romanu*, talmăcind bucuria armatei de a vedea în fruntea bisericii românești un bărbat atât de vrednic. Î. P. S. Sa în cuvinte elogioase arată vrednicia armatei române, căreia țara totdeauna îi va păstra caldă sa recunoștință. „Felicitările armatei îmi sunt cele mai prețioase”, zice, între altele, Î. P. S. Sa, „căci prin vitejia dorobanțului am ajuns primatele scumpei noastre României mari”.

4. Consiliul orașanesc aduce urările sale de bine prin o număroasă deputațiune în frunte cu primarul *Fr. Pauck*, rugând pe Î. P. S. Sa ca să fină orașul Caransebeș în bună amintire, păstrându-i aceeași bunăvoință și în viitor. Î. P. S. Sa exprimă sentimentul său de recunoștință pentru orașul Caransebeș, a cărui nume l-a făcut cunoscut tuturor românilor, deoparte pe timpul potopului din anul 1911 în aceste părți ale Banatului, de altă parte în cursul înfricoșatului război mondial, fiind vlădica Caransebesului un temut apărător al cauzei neamului său.

5. Judecătoria de ocol printr'un demn discurs al vrednicului ei președinte *Dr George Lăbunțiu*, își exprimă toată dragostea sa pentru pastorul adevărat și ocrotitorul dreptății, a cărui departare o regretă, dar o consideră ca un înalt sprijin în viitor pentru justiția română. Î. P. S. Sa mănecând dela semnificativa inscripție de pe Burgul vienez: „justitia regnorum fundamentum”, izbitor contrast cu dreptatea ce ni-se făcea în trecut — unde, în fața monarhului spunea adeseori jalbele neamului său, dorește ca justiția română să fie la culmea chemării sale, căci numai o justiție superioară, poate garanta trăinicia, fericirea și puterea de viață a unui neam, a unei țări, unde toate neamurile sunt tratate cu egală dreptate.

6. Plasa primpretorială de Caransebeș își exprimă salutul său prin inimosul ei șef *Dr Valeriu Meda*, care și ca fost angajat al Conzistorului diecezan cu o emoționată recunoștință mulțumește Î. P. S. Sale pentru binefacerile personale de cari l-a făcut părtaş. Î. P. S. Sa răspunzând subliniază cu multă satisfacție: „sunt mândru că am dat de șef al plasei un fiu al bisericii mele, pe care eu l-am crescut și a cărui hărnicie eu o cunosc”.

7. În numele „Comunității de avere” în fruntea unei deputațiuni primmagistrul *Constantin Pepa* felicita

pe noul mitropolit primat, care raspunzând mulțumește pentru tot ajutorul și bunăvoința ce a avut-o instituția „Comunității de avere” pentru credincioșii săi din granița Severinului.

8. Comercianții din loc îl salută în deputațiune prin rostul comerciantului *Ignatie Rezdeș*. Î. P. S. Sa are cuvinte de apreciere și pentru comercianți zicând, că servind publicul, cinstit, comercianții menajează nu numai interese proprii materiale, ci și interesele țării, exploatând bogățiile ei.

9. Prin importanța și rolul lor social, dintre toate deputațiunile, desigur, cele două din urma, deputațiunea „Clubului didactic” și cea a „Reuniunii femeilor române”, a atins mai cu duioșie inima arhiercului. Reprezentanții culturii românești dela școlile noastre de toate categoriile, prin cuvintele înimoase și pline de avânt ale conducătorului Clubului didactic *Sabin Evușian*, esprima Î. P. S. Sale recunoștința pentru ocrotirea școlii românești. DSA spune următoarele.

„Cei mai modești fii credincioși ai Î. P. S. Voastre, reprezentanții culturii românești, profesorii, profesoarele, învățătorii și învățătoarele dela școlile române din acest oraș vin, prin modestul meu glas, ca unul dintre conducătorii clubului didactic, să vă arate sentimentele lor de adâncă supunere, venerațiune și recunoștință. De adâncă supunere, față de cel mai mare arhieru al lor, de adâncă venerațiune față de cel dintâi mitropolit-pfimat, după vrednicie, al României întregite, și de adâncă recunoștință față de sfătuitorul și ocrotitorul școlii și culturii naționale.

Prezintarea noastră aici nu e un simplu act de curtoazie, ci o manifestare spontană din partea acelor suflete, cari în lucrările lor ideale au întâlnit întotdeauna din partea Î. P. S. Voastre, fie un gest sau o vorba de încurajare, fie un sfat sau sprijin. Chiar și școlile, cari n'au stat direct sub oblăduirea Î. P. S. V., chiar și școlile, decurând trecute în dominație românească au un prea frumos mănunchi de dovezi în această direcție. Satisfac cu acest prilej unei datorii placute, când vă transmit mulțumita Direcțiunii Regionale în numele stăpânirii școlare pentru sprijinul efectiv, ce ați binevoit a da celor 12 școli secundare din Banat, liceului de aici în special. Și, mă iertati, o spun aici — n'am vorbit eri înaintea altarului, fiindcă așa mi-s'a spus — distincția de care n'ați aflat vrednic o socotim toți ca data școlii românești, ale cărei interese Vi-au fost deapururi aproape.

Plecați, ca să vă desavârșiți chemarea. Regretele noastre în această clipă a despărțirii sunt compenzate, știind de o parte în treapta cea mai înaltă ierarhică nu numai pe episcopul Caransebesului, dar și pe unul ridicat la această treaptă dela catedra umilă de dascal, convinși fiind de altă parte, că biserica și-a aflat pe adevăratul său ales”.

Î. P. S. Sa cu ochii aproape înlacrămați răspunde: „Decât toate felicitările de azi, cuvintele reprezentanților culturii românești, m'au emoționat mai mult și mai adânc, pentrucă ele îmi reamintesc timpul când mi-am început activitatea mea publică ca modest și umil dascal de sate și, fiindcă ele îmi vin ca o adiere răcoritoare dela colegi cu cari și eu am împartit pe vremuri dureri și bucurii, a căror activitate voi urmări-o cu aceeași dragoste și în viitor, și nu-i voi lipsi de tot sprijinul meu părintesc.”

10. Deputațiunea „Reuniunii femeilor române” prin magistratul discurs al vicepreședintelui ei și directorului școlii normale *Ilie Orzescu*, aduce omagiile sale pline de venerație marelui și distinsului arhipastor, urându-i același frumos succes de activitate și în viitor în înal-

raji dignitate de cap al bisericii românești. I. P. S. Sa raspunde cu o calda cinrare a glasului sau emoțional, accentuând ca și femeile să fie angajate în luptele noastre culturale ca unele cărți ca mamă în familie pînă temelia creșterii religioase și naționale a neamului românesc.

Vineri a treia zi de Craciun (27 Decembrie) I. P. S. Sa a slujit în catedrala un parastas pentru odihna sufletului fericiților săi înaintași, primii episcopi ai Caransebeșului și mari arhieriei ai bisericii române Ioan Popasu și Nicolae Popea, și pentru obștea credincioșilor adormiți din comuna Caransebeșului.

Sămbata la 28 Decembrie 1919, consistorul diecezan intră în sesiunea festivă, își ia ramaș bun de la arhipastorul său și cu acest prilej I. P. S. Sa face o donațiune de 30.000 coroane prin următorul act depus în mânăle consistorului:

Venerabil Consistor!

Înainte de a parăsi reședința mea de episcop al eparhiei Caransebeșului, predau Venerabilului Consistor suma de 30.000 coroane, spre a se împărți astfel:

1. 5000 coroane donațiune pentru „Căminul studenților” din Timișoara.

2. 5000 coroane, ca fond la trebuințele „Mănăstirii dela Izvorul Miron”. Banii se vor folosi în contelegerie cu ofiții protopopesci ai Fagetului pentru trebuința cea mai însemnată a mănăstirii.

3. 20.000 coroane împreună cu alte sume de peste 2000 coroane, să formeze un fond pentru zidirea unei catedrale episcopicești acolo, unde va fi centrul episcopiei.

Consistorul mulțumește pentru acest dar, prin care I. P. S. Sa și în faptă dovedește dragostea ce o poartă pentru eparhia sa în clipa despărțirii sale de dânsa.

Seara la ora 7, cetățenii orașului Caransebeș aranjează o retragere cu torțe. Convoiu în frunte cu primarul orașului, secretarul consistorial și președintele „Reuniunii de cântări” Dr. Corneli Cornacu și directorul școlii normale Ilie Orzescu, urmași de corul „Reuniunii cu lampioane în mână și de muzica pompierilor orașanești, pleacă din curtea liceului „Traian Doda” și traversând piața trece în strada principală. Ajungând în fața reședinței, convoiul se oprește, și corul „Reuniunii de sub măiastra conducere a dlui profesor de muzică P. Banca intonează, sublim și înălțător: **Pe Tiné Te lăudăm**”. În fereastra reședinței din dreapta mulțimii imense ce se adunase, își face apariția cu fața gânditoare și resemnată I. P. S. Sa, ca să asculte cald și avântat salutul de despărțire al iscusitului orator carele este directorul Ilie Orzescu. I. P. S. Sa mulțumește oratorului, cetățenilor și corului pentru caldele simpatii ce li-se arată azi ca și în trecutul activității sale de cel mai înalt părinte sufletesc al caransebeșenilor. Cu deosebire ține să arete mulțumita sa corului „Reuniunii de cântări”, care prin zelul său laudabil și prin munca pricepută a dirigentului ei prof. P. Banca, s'a ridicat în rândul celui mai de frunte cor românesc din părțile noastre, și, care prin frumoasele sale cântări i-au îndulcit și înseninat deatâtea ori sufletul îndurerat și îngrijorat în fața multor năcazuri ce băteau la poarta bisericii și școlii noastre românești.

În aceeași seară, după retragerea cu torțe, s'a dat un banchet cu 200 tacâmuri la otelul „Pomul verde”, în onoarea I. P. S. Sale. Pe lângă caransebeșeni, participă la banchet și oaspeți sosiți anume din Logoj: prefectul Dr. G. Dobrin, P. S. Sa episcopul bisericii surori Dr. Tr. Frențiu, subprefectul Baltescu primnotarul județean Dr. Lupea primmedicul județean Dr. V. Olariu primarul Logojului Havambașa și alți notabili.

Primul toast pentru Regele și Regina, cari, mâne,

serbează aniversarea de 27 ani a fericitei lor căsătorii, D. Iose I. P. S. Sa primatela. Corul „Reuniunii” cântă „Imnul Regal”.

Toastează apoi primarul Caransebeșului Fr. Pluck pentru mitropolitul primat. Corul cântă „Mulți ani trăiască”, apoi „Rasumetul Ardealului”.

I. P. S. Sa mulțumește primarului și toastează a doua oară pentru obștea județului și fruntași ei prefectul Dr. G. Dobrin și P. S. Sa episcopul Dr. Tr. Frențiu.

Prefectul Dr. G. Dobrin rostește apoi următorul discurs e'ogios închinat I. P. S. Sale:

Înalt Prea Sfințic!

Marele colegiu al obștei ortodoxe românești aproape cu unanimitate Va ridicat la cea mai înaltă treaptă de demnitar ce există astăzi în biserica gr. ort. română.

M. Sa Regele cu drept cuvânt a subliniat, ca puteți fi mândru de rara distincțiune ce Vi-s'a dat pentru cele petrecute până acum.

Această recunoștința este cea mai bună dovadă că P. S. Voastră sunteți samânța sanatoasă care în mănăstul pământ al Banatului a adus cele mai frumoase roade.

Fie-ne permis și noua celor din județul Caraș-Severin de carele se ține partea cea mai mare a diecezei ce ați pastorit, să ne falim cu faptul, ca la noi s'a aflat cel mai chemat de a fi primul cap duhovnicesc al bisericii ortodoxe întregite din toate provinciile cari alcătuiesc marea stat român.

I. P. S. Voastră ați petrecut în decurs de un deceniu cu noi la olalta cele mai triste, dar și mai înălțătoare zile ale neamului românesc, ne cunoașteți bine toate nevoile și neajunsurile, și știți că până când bănațenii în avântul lor au făcut tot ce au putut pentru promovarea tuturor instituțiilor naționale din alte părți, pentru ei acasă s'au îngrijit mai puțin, și de aceea au rămas neglijați, și în cele culturale, economice, financiare, și acum au să îndure multe lipsuri.

I. P. S. Voastră ați încercat cu noi la olaltă, ca să umplem golul acesta ramaș din trecut, dar vitregia vremurilor nu ne-a permis să îndeplinim ceea ce voiam și se recerea.

Acum, că neamul s'a încheșat și și-a eluptat deplina libertate de acțiune, sperăm că nici Banatul nu va fi dat uitării. De aceea ne luăm voia sa **Vă rugăm**, ca îndepărtându-Va dintre noi, să nu ne părăsiți de tot, ci dela înalta poziție ce ocupați, să Vă aduceți din când în când aminte și de noi și să ne întindeți mână de ajutor ca să putem corespunde tuturor așteptărilor îndreptățite.

Noi Va aducem omagiile noastre, Vă asigurăm, că Vă vom păstra o plăcută amintire și că vom nizu ca pe lângă susținerea neștirbită a solidarității naționale, să promovăm și interesele noastre bisericicești, culturale, economice și financiare ale Banatului nostru mult iubit în forma convingere, că numai prin această lucrare armonică aducem cel mai bun serviciu marilor interese publice ale neamului. Vă dorim viața îndelungată și muncă spornică.

Să trăiți părinte!

Seria toastelor o încheie prefectul Dr. G. Dobrin printr'un nou toast pentru glorioasa noastră armată.

În ziua următoare, Duminică la 29 Decembrie v. 1919 după amiază la ora 5, I. P. Sa însoțit de dragostea credincioșilor săi caransebeșeni, cari îl părăsesc la gară, părăsește Caransebeșul, luându-și drumul spre cetatea luminii românești, București.

Episcopul Dr E. Miron Cristea pentru întregitatea Bănătului

În numele grupării mai multor parlamentari bănațeni, episcopul CRISTEA a ținut în ședința din 18 Decembrie 1919 a Senatului, următoarea cuvântare:

„Ca episcop și pastor sufleteș datoria mea este să privesc declarațiile guvernului pe deasupra considerațiilor de partid.

Am crezut hotărât că primul guvern ieșit din sânul celui dintâi parlament al României-unite va fi un guvern național. Compus din bărbați politici aparținând tuturor partidelor, acest guvern ar fi avut în sprijinul lui luminile și experiența vremurilor și a oamenilor lor celor mai încercați.

N'a fost însă așa. Timpurile grele și alte împrejurări l-au împiedecat.

Guvernul de azi însă, cu ideile pe care le-a enunțat, merita toată încrederea țarei.

Cunosc pe cei mai mulți din membrii guvernului, fiindcă îi știu de acasă, unde am lucrat loialta pentru desrobirea și înălțarea neamului nostru.

Am ascultat atent programul guvernului și voi spune numai ce reformele democratice trebuie făcute astfel încât să nu cadem dintr-o extremă în alta.

Ca membru al partidului național nu pot decât să urez spor la muncă noului guvern, iar ca episcop să mă bucur din toată inima mea că guvernul a făgăduit tot concursul bisericii creștine ortodoxe.

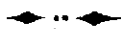
Ca arhipastor al Bănătului mă doare când sunt nevoit să aud că acest ținut care e leagănul neamului nostru nu ne aparține în întregime.

Ori din ce punct de vedere ar fi privit Banatul, el nu poate fi luat decât ca un tot nedespărțit. Lăsând la o parte chestiile politico-economice, sufletește nu pot admite deslăpșirea unei părți din Banatul românesc, care cuprinde peste 80.000 de credincioși și fi sufletești ai mei.

Dar dacă soarta neîndurată va voi că această parte din Banat să fie pierdută, atunci se va naște o chestie a Alsaciei-Lorene românești.

După aceasta inimoasă cuvântare părintele Cristea citește un memoriu adresat guvernului de către toți reprezentanții bănațeni din parlamentul român prin care stăruie pe lângă guvern ca în noile tratative să se insiste „din puteri și răspuțeri” pentru alipirea Bănătului la patria lui firească: România.

La propunerea unui senator, cuvântarea episcopului CRISTEA se așează în întreaga țară!

Date istorice despre Banat

1. Români în Banat.

În antichitate, Banatul întreg, cuprins între Dunare, Mureș, Tisa și munți, facea parte din provincia română Dacia. Aceasta parte a Daciei, cu Oltenia și partea sud-vestică a Ardealului, erau ținuturile cele mai des colonizate și mai intens romanizate sub dominația romană.

Prin Banat treceau trei căi romane principale: una plecă de la gura Cernei (*colonia Zernesium* sau *Tsierna*) spre miazănoapte, alta de la gura Carașului (în fața lui *Timinacium*, lângă Kostolatz), tăind râul Bărsava (la stațiunea *Bersovia*, lângă Jidovin), ambele unindu-se la *Tibiscum* (pe râul *Tibiscus* = Timiș, lângă Caransebeș), de unde ele se continuau prin o singură

linie în interiorul provinciei; a treia cale ducea de la Tisa (*Palhissus* sau *Tisia*) dealungul Mureșului, (*Marrisins*), unindu-se cu celelalte linii la *Apulum* (Albă-Lulia), centrul căilor romane din Dacia. Dealungul acestor căi sunt constatate numeroase colonii, municipii, stațiuni și așezări romane, ale căror resturi arheologice, cu inscripțiuni și alte mărturii, arată o stare din cele mai înfloritoare a vieții și civilizației romane în această parte. Astfel elementul roman a prins aci rădăcini puternice, așa încât a putut să supraviețuească furtunilor năvalirilor barbare.

Cele dintâi mărturii istorice asupra Bănătului, după perioada năvalirilor, ne dau cronicile și documentele ungurești. Acestea arată pe Români ca cea mai veche populație a țării. Cea dintâia cronică a Ungariei (din secol. XII) ca și cele următoare (din secol. XIII, XV) spun că Români, găsiți de Unguri în Ardeal și Ungaria, au fost „coloni și pastori ai Romanilor” (*Romanorum coloni et pastores*), rămași în țară. Deci tradiția istorică cunoscută pe atunci în Ungaria îl consideră ca populația cea mai veche și urmași ai Romanilor. Această tradiție, general admisă în istoriografie până în secolul al XVIII-lea (când s'a scormit teoria imigrației Românilor de peste Dunare, ca popor format în peninsula Balcanică), privea și pe Români din Banat. Chiar imparatul Iosif II, în instrucțiunile date pentru guvernarea Bănătului, zice că „Vaiahii sunt cei mai vechi locuitori ai provinciei”. Aceasta eră până atunci credința tuturor, de la cele dintâi mărturii istorice asupra Românilor.

După cei mai vechii croniciari ai Ungariei (notarul regelui Bela), Ungurii au găsit în Banat un ducat mai vechiu, despre a cărui populație ei nu ne dau informații decât că oastea ducelui (numit *Glad*), în lupta ce a avut cu Ungurii, eră compusă din „Bulgari și Vlahi”. Ori și-cum, Români găsiți de Unguri locuiau și în Banat, unde ei erau cunoscuți pe urmă ca populația cea mai veche. Acest ducat, fiind supus de Unguri, a continuat să existe, în dependență de Ungaria, până în domnia regelui Ștefan cel Sfânt, care l-a destăințat (după a. 1000). Ultimul său duce național *Ahtum* (descendent al lui Glad), credincios bisericii răsărite, a căzut în lupta cu Ungurii, împotriva regelui catolic și acțiunii lui pentru propagarea catolicismului și pentru întărirea puterii regale.

Ducatul lui Ahtum cuprindea (după biografia S-lui Gerard, care a predicat aci sub Ștefan, ca primul episcop catolic al ținutului) țara dintre Criș, Dunare, Tisa și munți, până la confiniile Ardealului și ale țării Severinului (Oltenia), deci tot Banatul cu partea dintre Mureș și Criș din țara Crișului (Crișana). În capitala sa *Morisena* (azi Cenad), pe Mureș (*iuxta fluvium Morisium*). Ahtum făcuse o mănăstire de călugări greci, sub autoritatea episcopatului grecesc de la Vidin (pe atunci sub stăpânire bizantină).

După desființarea acestui ducat, al cărui teritoriu fu încorporat în regatul Ungariei, nu mai avem știri nici despre biserica răsăriteană nici despre populația veche a Bănătului, până în secolul al XIII-lea, când abia documentele ungurești ne dau cele dintâi informații în această privință. Pe la 1233 se găsește aci cel dintâi Ban unguresc al Severinului, caruia erau încredințate guvernarea și apărarea ținutului de la hotarul sud-estic al regatului, numit *banatul Severinului*. Sub această denumire, care atunci apare prima dată în istorie, se cuprindea partea răsăriteană a Bănătului (numită apoi *comitatul Severinului*), cu o fâșie din Oltenia (*țara Severinului*), inclusiv *celatea Severinului* (Turnu-Severin). Ca populație indigenă a banatului

Severinului ca și a țerii Severinului, documentele ungurești și acte papale arată pe „Vlahi schismatici”, adică Românii credincioși bisericii răsăritene.

Românii din Banat ca și cei din celelalte ținuturi românești ale regatului ungar se bucurau sub regii ungurești de oarecare autonomie națională, recunoscută lor din vechime (*ab antiquo*), nu conferită prin privilegii, ca națiunilor așezate în țara ca colonii (Germanii și alii) sau ca grăniceri (Secuții). Documentele ungurești din secolul al XIII-lea până în al XVI-lea îi arată organizați în districte autonome, cu un drept propriu românesc (*ius volachic* sau *antiqua lex districtuum volachicatum*), sub conducători naționali, numiți „cnezi” (*knezii*) sau „judeci” (*iudices vel knezii*) și „voievozi” (*voivodae*). Cnezii români sau judecii, după cum îi arată documentele, erau conducătorii și judecătorii naționali (de obicei, ereditari și asimilați în câțiva nobililor ai satelor românești: în unele părți, mai multe sate cnezești se găseseră sub conducerea unui voivod, nume care pe alocurea îl aveau și unii cnezi sătești (probabil ca urmași de voievozi) Cnezii și voievozii români care treceau la catolicism deveneau nobili și proprietari ai cnezatului sau cnezatelor lor, contopindu-se astfel cu nobilimea ungurească, în care mulți nobili erau de origine românească (*nobiles olahi*).

Autonomia națională de care se bucurau satele românești (*villas vlachales* sau *possessiones vlachales*) ale districtelor românești (*districtus vlachicales*), sub cnezii și voievozii lor naționali, cu drept propriu românesc, eră (cum spune un document din 1493) „o libertate folosită întotdeauna din vechime, de când oamenii ținau minte” (*semper ab antiquo, quo memoria hominum comprehenderet, tali libertati usi fuissent*). În toate părțile regatului unde se găseseră asemenea sate și districte românești autonome, Românii formau populația compactă a ținuturilor respective, general recunoscută ca populație autohtonă, deosebită de Ungurii veniți ca cuceritori și de străinii (*hospites*) așezați ca colonii.

Cei mai mulți cnezi și nobili români în Banat se găsesc menționați în documente mai ales în partea răsăriteană (comitatul Caraș Severinului de astăzi), cu districtele românești: Lugos, Sebeș (azi Caransebeș), Mehadia, Almaș, Crașova, Bârsava (pe la Reșița de azi), Comiat și Iliadia. Românii din aceste districte aveau scaunele lor judecătorești, cu adunare autonomă (*sedium vlachicatum congregatio generalis*), în care se judecau procesele lor de către adunarea cnezilor și se luau hotărârile privitoare la afacerile autonome ale districtelor respective.

Și în alte părți ale Banatului sunt constatați cnezi și nobili români (a. 1373: *fidelibus universis, militibus, nobilibus, clientibus ac Vlalachibus... in comitatu seu districtu de Temeskuze*), cum și un voivod român de Ceuști (a. 1370: *Radul Vainoda comes de Kunesd*), ș. a.

În această stare de veche autonomie națională se găseseră Românii din districtele românești, în Banat ca și în celelalte părți românești ale Ungariei și Ardealului, până la căderea regatului ungar în urma înfrângerii suferite dela Turci, la Mohaci, în 1526. După desfacerea regatului (împărțit în: Ungaria apuseană sub Habsburgi, Transilvania cu o parte din Ungaria răsăriteană, ca principat sub suzeranitate turcească, și partea din mijloc sub stăpânirea turcească), Banatul a fost câțva timp unit cu principatul Transilvaniei, apoi a trecut sub stăpânirea turcească, până la unirea lui cu țerile habsburgice prin pacea dela Passarowitz sau Pazarevatz (1718).

În timpul stăpânirii turcești și a războaielor cu Turcii, populația românească a Banatului, cu vechile

ei așezăminte și libertăți naționale, a decăzut tot mai mult, fiind redusă la o stare cu mult inferioară celeia din timpul regilor ungurești. O îndreptare spre bine, a urmat sub stăpânirea austriacă, când starea Românilor s'a ameliorat în mod simțitor, cu toată preferința dată, din partea stăpânirii, celorlalte neamuri conlocuitoare (Unguri, Germani, Sârbi). Dar cu dualismul austro-ungar, prin care Românii din Ardeal și Ungaria au fost lăsați la discrețiunea șovinismului unguresc, s'a inaugurat politica de opresiune a elementului românesc, care până în jumătate de secol a dat roadele ce s'au văzut.

2. Sârbi în Banat.

În broșura anonimă de curând apărută: *Mémoire sur le Banat*, cu motto „Andiatur et altera pars”, se susține că Sârbi ar fi populațiunea cea mai veche în Banat, începând dela imigrațiunea slavă în țerile dunărene, care populațiune pretinsă sârbească ar fi fost sporită prin imigrațiuni ulterioare dela sudul Dunării, de unde abia în secolul al XI-lea și al XII-lea ar fi venit Românii ca populațiune mai nouă.

Această aserțiune, în sprijinul căreia se invocă nomenclatura topografică de origine slavă a Banatului, fără nici o altă probă, este absolut falsă. După măturările istorice, vechii Slavi din Dacia, Daco-Slovenii, cum îi numește celebrul slavist Miklosich ca și alți lingviști de autoritate general recunoscută, nu au nimic a face cu Sârbi, așezați în secolul al VII-lea în partea nord-vestică a peninsulei Balcanice, unde s'a desfășurat istoria lor și unde au rămas locuințele lor principale până astăzi. Daco-Slovenii, ale caror urme s'au păstrat în nomenclatura topografică slavă din tot cuprinsul Daciei Traiane, cum și în elementele slave ale limbei românești dela nordul Dunării, s'au contopit cu Românii găsiți aci ca populațiune veche, romanizându-se, după ce o mare parte a Slovenilor din Dacia s'a mutat pe la sfârșitul secolului al VI-lea și începutul secolului al VII-lea peste Dunăre, unde triburile slovenesti, fiind supuse de Bulgarii turanici (679), au primit numele de Bulgari, în vreme ce stăpânii lor turanici s'au slavizat. Numirile topografice de origine slavă din Banat au în general același caracter *slovenesc* ca în celelalte părți ale Daciei, deosebindu-se de cele *sârbești*, care aci sunt de dată mai nouă.

Sârbi apar în Banat abia în secolul al XV-lea, ca coloni veniți în urma supunerii Serbiei de către Turci și mai ales după încorporarea ei în Imperiul otoman (1459). Cele dintâi colonii sârbești în Ungaria, unde au căutat adăpost de groaza Turcilor, se găsesc sub regele Sigismund de Luxemburg (1387—1437). Între acestea se menționează în Banat mai întâiu *Keve* (Cubin, în comitatul Timișoarei, lângă Dunăre), colonie ce se mută de aci în interiorul Ungariei, lângă Buda. La 1457, despotul Serbiei Gheorghe Brankovici, cedând Ungariei Belgradul și alte cetăți, primi în schimb mai multe posesiuni în diferite părți ale Ungariei, între care: *Becserek* și *Kikinda* în Banat (comitatul Torontalului) și *Vilagos* (Siria) în comitatul Aradului. Pe urmă, la 1481, prin intervențiunea lui Vuk Brankovici și a lui Paul Kinez, s'au așezat mai multe colonii sârbești în Sirmia și în Banat (comitatele Torontalului și Timișoarei).

Aceștia sunt cei dintâi Sârbi constatați în Banat. Numărul lor a sporit prin imigrațiuni ulterioare, mai ales sub stăpânirea austriacă, care a favorizat colonizațiunea sârbească în părțile pustite ale Ungariei răsăritene, în urma războaielor cu Turcii și a stăpânirii

turcești ce a bântuit aci după căderea regatului ungar (1526).

Sub împăratul Leopold I, pe timpul războiului său cu Turcii (1683—1699), când Banatul eră ocupat de imperiali (înainte de cucerirea lui definitivă la 1716—1718),* s'a așezat aci, cum și în alte părți ale Ungariei, și mai ales în Sirmia, un mare număr de Sârbi, care sub conducerea patriarhului de Ipek Arsenie Cernovici au căutat refugiu la împăratul. Atunci li s'au acordat însemnate privilegii și libertăți (1690), întărite și lărgite în cele din urmă, mai ales cu privire la organizațiunea lor bisericească, în puterea cărora arhiepiscopul (patriarhul) sârbesc dela Carlovitz deveni apoi capul bisericii ortodoxe din toată monarhia (până la 1864). Astfel și Românii din Banat, care mai înainte depindeau de mitropolia Terii-Românești, apoi în parte de mitropolia ortodoxă a Ardealului, desființată prin unirea cu biserica catolică (1700), au ajuns sub ierarhia sârbească, devenind dependenți (parte încă din a doua jumătate a secolului XVI) de episcopatele sârbești din Banat (Timișoara și Vârșeți).

Prin pozițiunea lor privilegiată, coloniile sârbești din Ungaria, bucurându-se de libertăți conferite lor încă din timpul regilor ungurești (cum se acordau de obicei coloniilor aduse în țară), au prosperat în mod deosebit, luând o dezvoltare culturală și economică mult mai însemnată decât a putut să se manifesteze în patria mamă sub stăpânirea turcească. Din Ungaria a purces și s'a susținut propaganda națională sârbească care a adus renașterea Serbiei.

D. Onciul

Sedisvacanță

Am ramas orfani.

Nu de tata, nici de mamă, ci de arhiereu, căci așa ni-a fost destinul.

Pentru dieceza noastră, trecută prin valul năcazurilor, torseseră urzitoarele mai gros firul durerii decât pe cel al bucuriei.

Până când eparhiile surori s'au fost adaptat la locuri mai de tihnă, noi, vecinic neliniștiți, ne zbăteam cu gânduri de existență.

Câmpurile activității noastre erau în parte sămănate cu sămânța neînțelegerii pe care o nutriau: când *sărăcia*, când *asuprirea*.

Multi-putinele noastre energii se cam striveau în lupte fără capăt.

O brumă de toamnă prea timpurie căzuse pe biet sufletul nostru.

Eram mânăniți... necăjiți... nu odată umiliți.

Din când în când scoteam câte un strigăt de durere, căci și noi voiam să ținem pași cu lumea mare, ne lipseau însă aripile ca să putem zbura acolo, unde ne chema glasul inimii.

Trăiam din greu hătacâindu-ne une-ori pentru o bucată de pâine uscată și amară.

Așa au fost pentru noi vremile de sub stăpânirea din trecut.

Și totuș n'am pierdut nădejdea.

Dacă în zilele senine de acum ni-ar zice cineva:

„Dați-vă seama ce ați făcut? căci palat n'aveți și comori n'ați adunat”.

Ce am făcut?

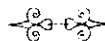
Nici în fața înfricoșatului județ n'am putea mărturisi alta, decât că ni-am apărat moștenirea strămoșească: *limba* și *biserica*.

În timpuri grele le-am apărat... aici... la noi... în eparhia modestiei.

Ni-s'a dus arhiereul și noi am ramas orfani.

Deci să ne apropiem unii de alții, să ne îmbrățișăm ca frații de un sânge și de o lege, căci apropierea dă căldură și căldura dă viață.

A. Moaca.

Epistolă deschisă

cătră Păr. Sa Preotul Coriolan Buracu*.

Din însărcinarea mai multor frați preoți din dieceza noastră, a Caransebeșului, imi țin de datorie — ca dragostea și bunăînțelegerea dintre frați să nu devie turburată din motive neiertate, — a-Ti adresă următoarele șire:

În ședința a VI-a a congresului preoțesc ținut în Sibiu a avut loc alegerea membrilor pentru comitetul central.

Din partea prezidiului congresual a fost invitată preoțimea fiecărei eparhii ca să se întrunească în conferință și acolo să decidă asupra celor 7 membri cari aveau să intre în comitetul central din fiecare eparhie. Noi, preoțimea diecezei Caransebeșului, ne-am intrunit în conferință la 8 21 Martie îndată după masă pe la orele 2. Conferința a fost prezidată de părintele Sinesie Bistrea din Var și în acea conferință eu am propus ca din fiecare tract protopresbiteral să fie ales câte un membru în comitetul central de 7; tractul, din care se delegă protopresbiterul, n'ar mai avea voie să delege un preot; la comitetul diecezan întregit încă cu 5 membri să se fie însă cont de protopresbiteratele cari n'au delegat în comitetul central de 7; avem 11 protopresbiterate și așa fiecare protopresbiterat ar fi avut în comitetul central și cel relaxat diecezan câte un reprezentant, și al 12-lea reprezentant adevărat membru de comitet avea să fie un profesor de teologie; — pe baza propunerii mele și în urma unor discuțiuni obiective am ajuns la perfectă înțelegere și în formă de concluz conferința noastră a stăverit numărul celor 7 membri, cari aveau să intre în comitetul central și înaintea plenului congresului — dupăcum ni s'a pus în perspectivă — cei 7 aleși de noi aveau să fie confirmați fără observare; între cei 7 aleși de noi figurau: părintele protopop al Lugojului Dr George Popoviciu, cel mai bun ocrotitor al preoțimii de rând, Dr Avram Imbroane — pentru tractul Vârșetului — și care figura și între convocatorii congresului preoțesc și ceilalți, și ca păr. P. Bernaz, care în conferința noastră s'a cam impus el însuș, dar totuș alegerea Sf. Sale în comitetul central e bazată pe formele recerute; Sf. Ta însă n'ai fost ales din partea

* Publicăm această „Epistolă deschisă” numai la repeți insistență a părintelui E. Sudreșian, pentru a face îndestul acelor „mai mulți frați preoți”, în numele cărora scriitorul vorbește, lăsând de sine înțeles, toată răspunderea în sarcina Sfinției Sale, a păr. E. Sudreșian.

turcești ce a bântuit aci după căderea regatului ungar (1526).

Sub împăratul Leopold I, pe timpul războiului său cu Turcii (1683—1699), când Banatul eră ocupat de imperiali (înainte de cucerirea lui definitivă la 1716—1718), s'a așezat aci, cum și în alte părți ale Ungariei, și mai ales în Sirmia, un mare număr de Sârbi, care sub conducerea patriarhului de Ipek Arsenie Cernovici au căutat refugiu la împăratul. Atunci li s'au acordat însemnate privilegii și libertăți (1690), întărite și lărgite în cele din urmă, mai ales cu privire la organizațiunea lor bisericească, în puterea cărora arhiepiscopul (patriarhul) sârbesc dela Carlovitz deveni apoi capul bisericii ortodoxe din toată monarhia (până la 1864). Astfel și Românii din Banat, care mai înainte depindeau de mitropolia Terii-Românești, apoi în parte de mitropolia ortodoxă a Ardealului, desființată prin unirea cu biserica catolică (1700), au ajuns sub ierarhia sârbească, devenind dependenți (parte încă din a doua jumătate a secolului XVI) de episcopatele sârbești din Banat (Timișoara și Vârșeț).

Prin pozițiunea lor privilegiată, coloniile sârbești din Ungaria, bucurându-se de libertăți conferite lor încă din timpul regilor ungurești (cum se acordau de obicei coloniilor aduse în țară), au prosperat în mod deosebit, luând o dezvoltare culturală și economică mult mai însemnată decât a putut să se manifesteze în patria mamă sub stăpânirea turcească. Din Ungaria a purces și s'a susținut propaganda națională sârbească care a adus renașterea Serbiei.

D. Onciul

Sedivacanță

Am ramas orfani.

Nu de tată, nici de mamă, ci de arhiereu, căci așa ni-a fost destinul.

Pentru dieceza noastră, trecută prin valul năcazurilor, torseseră urzitoarele mai gros firul durerii decât pe cel al bucuriei.

Până când eparhiile surori s'au fost adăpostit la locuri mai de tihnă, noi, vecinic neliniștiți, ne zbăteam cu gânduri de existență.

Câmpurile activității noastre erau în parte sămănate cu sămânța neînțelegerii pe care o nutriam: când *sărăcia*, când *asuprirea*.

Multi-putinele noastre energii se cam striveau în lupte fără câpătai.

O brumă de toamnă prea timpurie căzuse pe biet sufletul nostru.

Eram mahniiți... necăjiți... nu odată umiliți.

Din când în când scoteam câte un strigăt de durere, căci și noi voiam să ținem pași cu lumea mare, ne lipseau însă aripile ca să putem zbura acolo, unde ne chema glasul inimei.

Trăjam din greu bătăcâindu-ne une-ori pentru o bucată de pâine uscată și amară.

Așa au fost pentru noi vremile de sub stăpânirea din trecut.

Și totuș n'am pierdut nădejdea.

Dacă în zilele senine de acum ni-ar zice cineva:

„Dați-vă seama ce ați făcut? căci palate n'aveți și comori n'ați adunat“.

Ce am făcut?

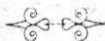
Nici în fața înfricoșatului județ n'am putea mărturisi alta, decât că ni-am apărat moștenirea strămoșească: *limba* și *biserica*..

În timpuri grele le-am apărat... aici... la noi... în eparhia modestiei.

Ni-s'a dus arhiereul și noi am ramas orfani.

Deci să ne apropiem unii de alții, să ne îmbrățișăm ca frații de un sânge și de o lege, căci apropierea dă căldură și căldura dă viață.

A. Moaca.

Epistolă deschisă

cătră Păr. Sa Preotul Coriolan Buracu*.

Din însărcinarea mai multor frați preoți din dieceza noastră, a Caransebeșului, imi țin de datorință — ca dragostea și bunăînțelegerea dintre frați să nu devie turburată din motive neiertate, — a-Ti adresă următoarele șire:

În ședința a VI-a a congresului preoțesc ținut în Sibiu a avut loc alegerea membrilor pentru comitetul central.

Din partea prezidiului congresual a fost invitată preoțimea fiecărei eparhii ca să se întrunească în conferință și acolo să decidă asupra celor 7 membri cari aveau să intre în comitetul central din fiecare eparhie. Noi, preoțimea diecezei Caransebeșului, ne-am întrunit în conferință la 8/21 Martie îndată după masă pe la orele 2. Conferința a fost prezidată de părintele Sinesie Bistrea din Var și în acea conferință eu am propus că din fiecare tract protopresbiteral să fie ales câte un membru în comitetul central de 7; tractul, din care se delegea protopresbiterul, n'ar mai avea voie să delege un preot; la comitetul diecezan întregit încă cu 5 membri să se ție însă cont de protopresbiteratele cari n'au delegat în comitetul central de 7; avem 11 protoprest biterate și așa fiecare protopresbiterat ar fi avut în comitetul central și cel relaxat diecezan câte un reprezentant, și al 12-lea reprezentant adevărat membru de comitet avea să fie un profesor de teologie; — pe baza propunerii mele și în urma unor discuțiuni obiective am ajuns la perfectă înțelegere și în formă de concluz conferința noastră a stăverit numărul celor 7 membri, cari aveau să intre în comitetul central și înaintea plenului congresului — dupăcum ni s'a pus în perspectivă — cei 7 aleși de noi aveau să fie confirmați fără observare; între cei 7 aleși de noi figurau: părintele protopop al Lugojului Dr George Popoviciu, cel mai bun ocrotitor al preoțimii de rând, Dr Avram Imbroane — pentru tractul Vârșetului — și care figura și între convocatorii congresului preoțesc și ceilalți, și ca păr. P. Bernaz, care în conferința noastră s'a cam impus el însuș, dar totuș alegerea Sf. Sale în comitetul central e bazată pe formele recerute; Sf. Ta însă n'ai fost ales din partea

* Publicăm această „Epistolă deschisă“ numai la repeșita insistență a părintelui E. Sudreșian, pentru a face îndestul acelor „mai mulți frați preoți“, în numele cărora scriitorul vorbește, lăsând de sine înțeles, toată răspunderea în sarcina Sfinției Sale, a păr. E. Sudreșian.

societațile, — atât din, cât și afara de Banat, cari au scopuri identice; dezvoltarea gustului de cetit prin conferințe, șezători și concerte populare. Înființarea de reuniuni de cântări, de caminuri culturale și case naționale și înzestrarea lor cu biblioteci, eliminarea elementului străin din forul național și răspândirea acestui for. Înființarea unui muzeu etnografic într'unul din orașele mai de seamă ale Banatului. Toate acestea însă întrec puterile modeste ale Cercului și nu pot fi înlăptuite, decât printr'o conlucrare a tuturor paturilor sociale din Banat. Toate acestea cer timp, cer o muncă temeinică și desinteresată, cer o încordare a puterilor tropcești și sufletești. Cercul face apel deci la sprijinul moral al tuturor, cari doresc să-l ajute în aducerea la îndeplinire a scopului propus. Atât cei-ce doresc cât și cei-ce își ofer concursul Cercului, sunt rugați a lua contact cu Cercul pentru a se putea stabili un program de activitate bine determinat, pentru vacanța Paștelor și pentru vacanța cea mare. Scrisorile se pot adresa la președintele „Cercului Studențesc Banățean”, Iancu Caltun stud. în litere, București, strada „Sfinților Voievozi Nr. 50, București, din ședința comitetului „Cercului Studențesc Banățean”, ținută la 30 Decembrie 1919. Iancu Caltun, președinte, Mladin Mareș, secretar.

Serbare națională, aranjată de școlile române din loc, cu prilejul zilei de 24 Ianuarie (6 Februarie) a. c. *unirea principatelor române* în sala festiva a liceului „TRAIAN DODA”, Vineri la orele 5 d. a. Programul: 1. „Iannul Regal”, cântat de corul școlii normale. 2. A. Naum: „La mormântul lui Cuza”, decl. de T. R. Pârveu elev cl. VIII liceal. 3. Discurs festiv rostit de directorul școlii normale Ilie Orzescu. 4. „Sună buciul”, cântat de corul școlii normale. 5. „Se face ziua” drama într'un act de Z. Bărsan. *Ilina*, Maria E. Șuşoiu cl. VIII lice. *Achimia*, Ana L. Radu cl. VI lice. *Marina*, Semproniu Lepa cl. V lice. *Costan*, Ioan Muntean cl. VIII lice. *Crîșan*, Iuliu Blaj cl. VII lice. *Soldăș*, Coriolan Nemoian cl. VII lice. *Baronul*, T. L. Oprea cl. VI lice. *Tărani*. 6. „Cuza Voda”, decl. de Victoria Bacila eleva de cl. VI a școlii normale. 7. „Iată ziua triumfală”, cântată de corul școlii normale. Întrarea liberă. Solviri benevole pentru scop filantropic se primesc cu mulțumita.

Societatea „Crucea” din București. S-a înființat o societate pe acții „Crucea” în București cu scopul de a înființa în România fabrici de obiecte, vestimente și odore bisericești, precum și de a sprijini întreprinderi pentru construirea de biserici și case parohiale. Subscrierile de acțiuni (ă 200 Lei) se trimit la adresa Băncii Națiunii, București, Bulevardul Carol Nr. 11.

Partea oficială

Nr. 3499 Șc. ex 1919.

Notă oficială

Revizoratul școlar al județului Caraș-Severin, cu datul 29 Noembrie 1919 sub Nr. 3578/919, ne încunoștințează, ca domnul prefect al județului, în conțelegere cu șeful rezortului cultelor și instrucțiunii publice, au stabilit începerea prelegerilor la toate școlile de pe teritoriul acestui județ, începând cu 1 Decembrie 1919 până la 1 Martie 1920 la 9 ore a. m.

Disponem deci în urma acestei recreeări c. în toate școlile de sub jurisdicțiunea acestui Consistor prelegerile între 1 Decembrie 1919 și 1 Martie 1920 să se înceapă la 9 oare dimineața Caransebeș, din ședința consistorială, școlara, ținută în 21 Decembrie 1920.

Filaret Musta in. p.

arhielandrit, vicar episcopesc.

Nr. 3597 B. ex 1919.

Prea Onoratele Oficii protopresbiterale Onoratele Oficii parohiale!

Sărbătorile bisericești și naționale, cari vor avea să fie respectate de către toate autoritățile au fost statorile din partea Preasfințitului Sinod episcopesc în înțelegere cu Consistorul mitropolit, precum urmează:

I. Sărbători bisericești:

1. Nașterea Născătoarei de Dumnezeu: 8/21 Septembrie.
2. Înălțarea sfintei Cruci: 14/27 Septembrie.
3. Mucenicul Dimitrie: 26 Octombrie, (8 Noembrie).
4. Arhangeli Mihail și Gavril: 8/21 Noembrie.
5. Întrarea în biserică: Noembrie 21 (4 Decembrie).
6. Parintele Nicolae: 6/19 Decembrie.
7. Nașterea Domnului Isus Cristos: Decembrie 25—26 (Ianuarie 6—7)
8. Vasilie cel mare: 1/14 Ianuarie.
9. Botezul Domnului: 6/19 Ianuarie.
10. Înlămpinarea Domnului: 2/15 Febr.
11. Bunavestire: Martie 25 (7 Aprilie).
12. Mucenicul Gheorghe: Aprilie 23 (Maiu 6).
13. Învierea Domnului Isus Cristos: ziua I. II.
14. Constantin și Elena: Maiu 21 (3 Iunie).
15. Înălțarea Domnului.
16. Pogorârea Duhului Sfânt: ziua I. II.
17. S. S. Apostoli Petru și Pavel: Iunie 29 (Iulie 12).
18. S. Proroc Ilie: 20 Iulie (2 August).
19. Schimbarea la față: 6/19 August.
20. Adormirea Născătoarei de Dumnezeu: 15/28 August.

II. Sărbători naționale:

1. Unirea principatelor române: 24 Ian. st. v.
 2. Independența regatului român: 10 Mai st. v.
 3. Unirea Transilvaniei cu regatul român: 18 Noembrie st. v.
 4. Ziua Nașterii Maj. Sale 11/24 August.
 5. Ziua numelui Maj. Sale: 24 Aprilie.
- Aceste sărbători se vor aduce la cunoștința Direcțiunilor școlare și a tuturor organelor bisericești.

În ce privește sărbătorile naționale, se va oficia serviciul Dumnezeesc, doxologie, la care vor fi invitate toate autoritățile locale, și se vor aranja sărbări școlare cu cuvântări potrivite.

Sărbătorile bisericesti, cari nu sunt enumerate aci, sunt și rămân și de aci sărbători ca și până acuma, numai cât pentru autoritățile esterne nu sunt obligatoare.

Caransebeș, din ședința consistorială, ținută în 8 Ianuarie 1920.

Filaret Musta m. p.
arhimandrit, vicariu episcopesc.

Concurs.

Pe baza ordinațiunii Venerabilului Consistoriu Diecezan dtdo 8/21 Octombrie 1919 Nr. 2847 Șc. ex 1919 să escrie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Foaia Diecezană” pentru ocuparea definitivă a postului de *învățător* dela școala confesională gr. or. română din **Macoviște**, protopresbiteratul Bisericii-Albe, pe lângă următoarele beneficii:

1. Salar învățătoresc 600 cor., restul de salar se întregeste dela stat.
2. Lemne pentru învățător 124 cor. 40 fil.
3. Pentru scripturistică 10 cor.
4. Pentru conferință și adunarea gen. când participă 30 cor.
5. Dela înmormântări 1 cor., cu liturgie 2 cor.
6. Locuință în edificiul școlii constatatoare din 2 chilii, 1 cuină și 1 cămară.
7. Grădină pentru legumi în plațul școlii de 600 șt.

Alesul învățător e îndatorat a cerceta regulat s. biserică, a purta cantoratul în și afară de biserică, a instrua tinerimea școlară în cântarea bisericească și a compune și lucra socoțile bisericesti și ale cultului pe lângă o remunerație de 20 cor.

Doritorii de a ocupa acest post au să-și subștearnă petițiile Venerabilului Consistor diecezan — deoarece cu oficiul protopresbiteral din Vêrșet nu putem comunica din cauza liniei demarcaționale — și au a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare în s. biserică din loc, însă nu în ziua alegerii.

Macoviște din ședința comitetului parohial ținută la 20 Octombrie 1919. 2—3

Petru Laticu
notarul comitetului

Pavel Brnzeiu
paroh și preș. com. par.

Pe baza ordinațiunii Ven. Consistor diecezan de dtdo 15/28 Decembrie 1919 se escrie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Foaia Diecezană”, pentru ocuparea definitivă a postului de *învățător* dela școala confesională gr. or. română din **Secaș** protopresbiteratul Oravița-montană, pe lângă următoarele beneficii:

1. Salar învățătoresc 600 cor., restul se întregeste dela statul român.
2. 3 jugere pământ.
3. Cortel liber cu grădină.
4. Pentru scripturistică 20 cor.
5. Pentru adunarea generală 30 cor.
6. La înmormântări unde participă 2 cor.

Alesul învățător este îndatorat a cerceta regulat sf. biserică, a purta cantoratul în și afară de biserică, a instrua tinerimea școlară în cântarea bisericească.

Doritorii de a ocupa acest post au să-și subștearnă petițiile Prea Onoratului Oficiu protopresbiteral în Oravița montană și a-se prezenta în sf. biserică spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Secaș, din ședința comitetului parohial ținută la 10/23 Noembrie 1919.

Petru Bernaz
par. președ. com. par.

Coriolan Cocora
notar ad. hoc.

În conțelegere cu mine: *Cornel Ștefan* adm. protopresbiteral. 2—3

Pentru întregirea postului de *învățător*, la școala confesională ortodoxă română din **Tolvadia**, să escrie concurs, cu termen de 15 zile dele prima publicare în organul oficios.

Emolumentele:

1. Salar în bani gata 1000 cor. restul se va cere dela stat.
2. Pentru conferințe 10 cor. și pentru adunarea generală 20 cor.
3. Pentru scripturistică 10 cor.
4. Dela înmormântări unde va fi poftit 2 cor.
5. Locuință liberă și grădină, după cari alesul va plăti dările.

Alesul este îndatorat a purta cantoratul în și afară de biserică, a instrua tinerimea școlară în cântarea bisericească, a o conduce în s. biserică și a cerceta însuși biserică.

Preferiți sunt cei cu cunoștințe muzicale și în stare a conduce cor vocal.

Doritorii de a ocupa acest post să-și subștearnă petițiile Prea On. Domn protopresbiter din Ciacova, fiind poftiți a se prezenta în s. biserică spre a-și arăta desteritatea în tipic și cântare.

Tolvadia, la 8 Noembre 1919.

Ioan Coșariu m. p.
președinte.

Moise Stoiu m. p.
notar.

În conțelegere cu mine: *Nicolae Chicomban* administrator protopresbiteral. 2—3

Pe baza ordinațiunii Venerabilului Consistor diecezan dtdo 7 Octombrie 1919, Nr. 2457 B. ex 1919, se escrie concurs pentru ocuparea postului de *capelan* la parohia de clasa III-a din **Apadia**, protopresbiteratul Caransebeșului, pe lângă preotul Nicolae Cornean, cu termen de recurgere de 30 de zile dela prima publicare în „FOAIA DIECEZANĂ”.

Emolumentele sunt:

1. $\frac{1}{3}$ din sesiunea parohială constatatoare din 30 jugere și un intravilan de 1200 st.², după care alesul are să plătească dările publice.
2. $\frac{1}{2}$ din venitele stolare și birul parohial uzitat. Nefiind casă parohială, capelanul se va îngriji singur de cortel.

Doritorii de a ocupa acest post să-și trimită recusele lor instruate conform regulamentului pentru parohii și adresate comitetului parohial din Apadia, Prea Onoratului Domn protopresbiter Andreiu Ghidiu al Caransebeșului, și să se prezinte în vre-o Duminecă sau sâr-

bătoare în sf. biserică, spre a-și arăta desteritatea în cântare și oratorie.

Apadia, din ședința comitetului parohial, ținută în 17 30 Noembrie 1919.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu protopresbiterul tractual Andreiu Ghidiu. 1—3

Pentru îndeplinirea definitivă a postului de *învățător* la școala confesională ort. română din comuna **Unip**, se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Foaia Diecezană” cu următoarele

Emolumente :

1. Salar fundamental dela comuna bisericească 1000 cor., restul întregire dela stat.
2. Pentru participare la adunarea generală înv. și alte conferințe 60 cor.
3. Pentru scripturistică și compunerea socoților cultului 30 cor.
4. Locuință liberă în edificiul școlii cu grădină.
5. Pentru purtarea cantoratului în biserică și afară de biserică va primi ca stolă 80 cor.

Pentru încălzirea și curățirea salei de învățământ grijește comuna bisericească.

Alesul învățător este îndatorat a înființa cor din școlarii săi, cântând în biserică la toate Duminicile de peste an. — Este mai îndatorat a reinființa și conduce corul bisericesc cu adulții, cântând în biserică la toate sărbătorile și Duminicile din postul mare primind ca remunerație pentru această osteneală $\frac{3}{4}$ jugăr pământ arător de clasa I. precum și alte remunerații, cuprinse în statutul corului.

Pentru participare cu corul la înmormântări, primește altă remunerație.

Învățătorul ales este îndatorat a purta toate agențele scripturistice ale comitetului și sinodului parohial.

Recurenții au a-și subșterne petițiunile conform normelor din vigoare la Prea On. Oficiu protopresbiteral

din Buziaș, să se prezinte în vre-o Duminică sau să bătoare în sf. biserică pentru a-și arăta desteritatea tipic și cântarea bisericească, nici de cum însă în ziua alegerii.

Unip, din ședința comitetului parohial ținută în 24 Noembrie 1919. 1—

Iuliu Crainic m. p.
paroh, preș. com. par.

Iosif Nanu m. p.
notarul comit. par.

În conțelegere cu mine: *Ioan Peșea*, protopresbiter

Cel mai bun și cel mai ieftin calendar din părțile noastre este

Calendarul Românilui

Cumpărați *Calendarul Românilui*, care cu o estindere de peste 160 pagini costă numai 5 coroane și se capătă la Librăria diecezană din Caransebeș.

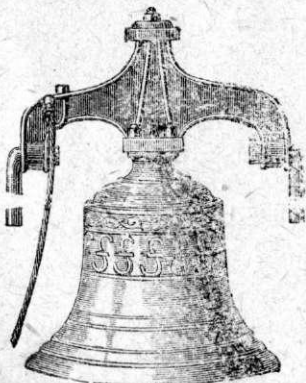
La „Tipografia diecezană”

din Caransebeș
se primesc

≡≡≡ **4 elevi** ≡≡≡

în condiții avantajoase.

Informații se dau la conducătorul stabilimentului.

FIUL LUI ANTONIU NOVOTNY,

turnătorie de clopote
și fabrică de scaune de fier pentru clopote

Timișoara-Fabric.

7—52

Ca culări de preț se trimit gratuit.